

GÖTABIBLIOTEKEN

2014

GÖTABIBLIOTEKEN I SIFFROR

Östergötland och Tranås har tillsammans 459 652 invånare

163 481 aktiva låntagare eller 35 procent av alla invånare

45 folkbibliotek varav 31 är filialer/närbibliotek

3 bokbussar

Över 200 anställda

300 publika datorer

Nära 3 000 000 fysiska besök på biblioteken, i snitt blir det över 8 000 per dag

Nära 3 000 000 utlån per år

Över 14 000 e-böcker

153 betalda databaser och nättjänster, bland annat:

Library Press Display/PressReader med cirka 3 600 tidningar och tidskrifter som du kan nå omedelbart.

Det är en webbaserad portal som erbjuder alla, från den vanliga läsaren till forskaren, material från mer än 92 länder på 57 språk.

Mediearkivet som innehåller artiklar från cirka 300 svenska tryckta dagstidningar, tidskrifter och af-färspress. Artiklar i pdf-format från Östgöta Correspondenten, Norrköpings Tidningar och Folkbladet finns tillgängliga med tre dagars fördröjning. Extra Östergötland samma dag som utgivning.

Alex med biografiska fakta och presentationer av cirka 5 200 skönlitterära författare, varav cirka en tredjedel är svenska. Där finns även barn- och ungdomsförfattare, deckarförfattare, SF-författare och populärförfattare

Visste du att:

Götabiblioteken har en mängd besökare på webben och låntagare som bor i andra länder? Många finns i Norden, men andra finns också i USA, Tyskland, England och Ryssland. Götabiblioteken har även låntagare i Indien, Kambodja och Förenade Arabemiraten. (2014).

Götabiblioteken 2014 ges ut av
Regionbibliotek Östergötland

Redaktör: Lena Udd

Layout: Errol Tanriverdi

Ansvarig utgivare: Kerstin Olsson

Omslagsbild: Errol Tanriverdi

Tryck: LTAB

ISBN 978-91-981516-9-5

Regionbibliotek
Östergötland

Region Östergötland och biblioteken

2014 har varit ett intensivt år för Götabiblioteken. Som det brukar. Vi har vant oss vid att utveckla och att hela tiden vara i rörelse. Att den nya ledningen för den regionala utvecklingen ser biblioteken som en viktig motor för digital delaktighet och ökad läslust får oss att ytterligare vässa arbetet!

Året började med nya bibliotekslagen, där biblioteken får en förstärkt roll när det gäller att verka för det demokratiska samhällets utveckling och främja litteraturens ställning. Jag kan inte låta bli att citera portalparagrafen ytterligare en gång:

§ 2. ”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.”

Det är stort. Uppdraget. Inte minst med tanke på hur utvecklingen ser ut i samhället och världen. Vid ett möte i höstas deltog nya ordföranden och vice ordföranden i Regionala utvecklingsnämnden för Region Östergötland (RUN), Anita Jernberger och Eva Andersson, när regionen och Kulturrådet diskuterade Kultursamverkansmodellen. Flera gånger under mötet lyfte de fram Götabibliotekens unika samarbete och hur viktiga biblioteken är för att öka läsningen och bidra till ökad delaktighet både digitalt och i samhället!

Biblioteken är till för alla. Det syns inte bara i lagen, eller i årets upplaga av Götabiblioteken 2014 som du just nu läser, det märks också ute på biblioteken i länet. Vi har tagit med några siffror från statistiken, men framför allt finns här berättelser från hela regionen. Vi får till och med en liten nostalgitripp från grabbarnas tid i Norrköping.

En viktig framgångsfaktor för biblioteken är förstås att vara mitt i samhället, att vara en del i kunskapsutvecklingen i samarbete med universiteten, att ta del av forskning och beprövade metoder för sin egen utveckling.

Ett axplock av kunskap som biblioteken varit medskapare till under året:

- En förstudie om bibliotekens lokalhistoriska rum för att utveckla dem digitalt och för målgruppen barn.
- Vi har också gjort en utvärdering av det treåriga projektet för digital delaktighet Digidel 2013 och hur arbetet kan fortsätta. Forskare från Linköpings universitet har följt utvecklingen av ”e-serviceverkstäder” i kommunerna och en rapport kommer våren 2015.
- Under hösten 2014 undersöktes Litteraturens villkor i Östergötland. Nu har vi ett bra kunskapsunderlag för att jobba vidare med att stärka litteraturens ställning i länet.

Götabiblioteken har antagit en gemensam läsluststrategi, plus fått medel från Kulturrådet för ett länsövergripande läslustprojekt, så nu ligger vi i startgroparna och sätter i gång Läs-vägen. Vi gör Vägen!

KERSTIN OLSSON
Regionbibliotekarie

Foto: Errol Tamriverdi

LINKÖPING
Tillgänglighet i Linköping

6

FINSPÅNG

Ett bibliotek stängs. Ett nytt, byggt för att uppmuntra möten människor emellan, tar form.

8

GÖTA TILLGÄNGLIGHET

I december bildades ett nätverk med målet ett bibliotek för alla!

10

GÖTABIBLIOTEKENS BARNBOKSVECKA

Nämen Benny - högläsning, Barbro Lindgren, potatisjakt och läsgodispåsar.

11

BOXHOLM

Läsning - ett underbart beroende. Designinnovationer, bokklubbar och boks snack på Boxholmsvis.

12

VALDEMARSVIK

Tebjudning och pekfingermagi. Böckerna förtrollar ett vanligt år på barnavdelningen

14

MJÖLBY

Ombonat, mysigt och inbjudande för barnen. Det var önskemålen från bibliotekets fokusgrupper.

16

MJÖLBY

Här togs utförsäljningen av litteratur till en ny nivå när biblioteket skänkte gallrade böcker till Betlehem.

18

NORRKÖPING

Läslustens magi. Ett projekt som framförallt riktar sig till barn i årskurs fyra.

20

MOTALA

Läs- och skrivlust på Borensbergs bibliotek. Åtta små entusiaster träffas här en gång i månaden.

24

REGIONALT

Litteraturens villkor i Östergötland. I framtiden marknadsför regionen sina författare med stolthet.

35

18 MJÖLBY

Gallrade böcker gynnar läsning i Betlehem

Foto: Agneta Hagelin

ÅTVIDABERG

Biblioteket flyttar till de historiska industrikvarteren. Som kommunens största kulturverksamhet har det en nyckelroll i ortsutvecklingen.

26

KINDA

Biblioteket som världens centrum. Bilder från Kinda.

27

NORRKÖPING

Året som gick. Firande och filosofi. Generationsskifte och teknikskifte.

22

SÖDERKÖPING

Ett händelserikt år. Lokalerna har byggts om och barnen har fått mer plats.

26

VADSTENA

Meröppet märks i Vadstena. Nu finns folk i huset från sju på morgonen till tio på kvällen.

30

YDRE

Skalle-Per, lathund och dalasaurus. Här finns konst av alla de slag. De flesta konstnärer med anknytning till Ydre är representerade.

32

ÖDESHÖG

Ett år med barnen. Det första besöket på biblioteket sker ofta i samband med BVC.

34

REGIONALT

Hanna Adolfsson blev 2014 års Unga berättare. Varje år bjuds unga skribenter från Östergötland och Tranås in till en novelltävling.

36

REGIONALT

Samhällsorienteringen växer. Under året startade 105 kursgrupper med nära femtonhundra deltagare.

38

REGIONALT

Språkpill. Under året arrangerades bland annat en bejublade inspirationsdag för förskolepersonal, bibliotekarier och talpedagoger.

39

Foto: Jessica Andersson

Bibliotekarie Kristina Lundwall håller kurs för nya högläsare. Många äldre orkar inte läsa men uppskattar att någon annan läser för dem. På så sätt får de en läsoplevelse ändå.

Tillgänglighet i Linköping

Äppelhyllafesten: Varje år i mitten av september firar vi Äppelhyllan.

Körsång: 150 besökare fick lyssna på körsång från Folkungaskolans musikklass. Efter det bjöd biblioteket på äppelmuffins och saft. Alla som ville fick pyssla sin egen taktila bild. Många tittade in i Äppelhyllan och kände på de taktila bilderböckerna eller läste de populära Babblarna-böckerna.

Bokmässan Lättläst: Firar vi i Linköping i mitten av april. 400 besökare! Fick titta på många NYA böcker, lyssna på vår trubadur som sjöng och spelade och på vår högläsare som läste ur roliga böcker. Nypon förlag var på besök, visade bra böcker och berättade om hur viktigt det är att läsa. Biblioteket informerade om *Egen nedladdning* av talböcker och tipsade om många bra böcker.

Dyslexiveckan: I år satsade vi på program för ungdomar. Vi bjöd in Emilie Wedhäll, serietecknare under rubriken Kom och lär dig teckna med Emilie Wedhäll – allt från idé till färdig strip. Emilie började med att berätta om sina erfarenheter av att ha lässvårigheter och höll sedan en workshop i serietecknande för intresserade från 13 år. Vi hade cirka 50 besökare som lyssnade och 10 som stannade kvar för att lära sig teckna.

Språkväskorna: I arbetet med Äppelhyllan och Språkpiller märker jag att det finns ett jättestort behov av olika språkstimulerande material för barn från 2-7 år. Jag bestämde mig för att sätta ihop egna väskor med material från Hatten förlag. Jag utgick från de populära babblarna-böckerna och fyllde på med fler böcker, musik och figurer. Sedan visade jag upp materialet för logopedier och talpedagoger. De ville ha mer ”att göra” i väskorna. Då hittade jag olika spel, kort och mer böcker med tecken som stöd. Talpedagogerna och logopederna fick titta igen och nu var de nöjda! Jag har döpt väskorna till: Språkväska Babblarna – Doddo / Diddi / Babba / Bobbo. De har snabbt blivit populära och lånas i hela länet. Jag ska göra några exemplar till av varje väska, för nu är det väldig kö på dem. Jag passade också på att köpa in några taktila dockor att ha i Äppelhyllan. De är väldigt populära hos barnen. Jag har också gjort i ordning tre nya sorters språkväskor från Hatten. De heter Första-meningarna-väska, Första-orden-väska och Stora-ljudväskan. Väskorna innehåller material att både läsa, leka och spela

med och handledningar fulla med lekförslag och språkutvecklande tips ingår.

ANNA FAHLBECK
Bibliotekarie/Tillgänglighet,
Linköpings stadsbibliotek

Ny i Sverige: Bilda Gårdshus som arbetar med utbildning och praktik för de som är nyanlända i Sverige har besökt

biblioteket med två grupper som går kurser i samhällsorientering. Då visades de, och fick information om, böcker på temat trädgård och djur i Sverige. I projektet blandas teori med praktik. När det gäller trädgårdstemat hyr gårdshuset en kolonilott så att deltagarna får möjlighet att jobba både praktiskt och teoretiskt. I projektet Vilda djur gick man till exempel ut i skogen, och om man inte såg några djur så såg man kanske spår och spillning i stället. Tanken var att upptäcka skogen och se att det är ofarligt att vistas där.

Högläsning: Linköpings stadsbibliotek har också haft kurser för Högläsare, volontärer, som på frivillig basis, går och läser för äldre på servicehus eller boenden. Det kan vara en anhörig, vän eller någon som bara vill läsa för den som önskar. Många gamla orkar inte läsa och uppskattar när någon annan läser. På så sätt kan man få tillgång till litteratur fast man inte kan eller orkar läsa själv. Kursen vid stadsbiblioteket är på tre tillfällen, därefter blir det uppföljningsträffar två gånger per år. Då får högläsarna boktips och redskap som gör det lättare att komma igång.

KRISTINA LUNDWALL
Bibliotekarie/Tillgänglighet, Linköpings stadsbibliotek

Det omtumlande året

Det gamla biblioteket i upplösning. Minst en tredjedel av beståndet rensades ut och såldes.

2014 har för oss alla på Fin-spångs bibliotek varit ett omtumlande, fantastiskt och kaotiskt år. Vad är det då som hänt? Jo, vi har byggt ett nytt bibliotek, och jag menar faktiskt att vi BYGGT ett nytt bibliotek. För många av oss har det inneburit en hel del nya och spännande erfarenheter.

Tidigt förra året började vi att på allvar sätta ord på våra visioner om vilken verksamhet vi ville ha, och hur vårt nya bibliotek skulle kännas för våra besökare. Vi hade startat redan under 2013 med medborgarenkäter och fokusgrupper för att pejla in vad Fin-spångarna ville ha i sitt nya bibliotek.

Detta förarbete gav oss många idéer som jag skulle vilja påstå har

varit med oss genom hela resan.

Arkitekt som bollplank

Vi fick så småningom kontakt med en inredningsarkitekt som skulle hjälpa och lotsa oss i arbetet med biblioteksmiljön. Hon fungerade i mycket som ett bollplank för oss och alla våra idéer. För idéer hade vi samlat på oss en masse efter alla studiebesök vi varit på för att förbereda oss inför detta projekt.

Vi förklarade vad vi ville ha och Lena (arkitekten) skissade och letade möbler och annan interiör. Vi möttes och Lena förklarade, vi tyckte en massa och Lena fick skissa och leta igen.

Vi åkte på möbelmässa för att få nya idéer vilket ledde till nya skisser och diskussioner. Så fortsatte våren

och troligen höll vi på lite för länge med detta - men processer tar ju tid sägs det - vilket alla som besökte oss på invigningen kunde se.

Möten kräver plats

I vår vision ingick bland annat att vi skulle ha ett bibliotek byggt för att uppmuntra möten människor emellan och då måste vi ju bereda plats för det. Vi försökte, och lyckades till stor del, att sätta barnen i fokus när vi planerade, byggde och inredde vårt nya bibliotek. Även det kräver plats.

Detta plus att vi fick ett till ytan mindre bibliotek än det gamla ledde också till att vi fick jobba en del med vårt bokbestånd. Så under våren 2014 gick vi igenom alla böcker på Fin-spångs gamla bibliotek, bedömde

deras värde, kollade av mot Götabibliotekens katalog och GALLRADE. Minst en tredjedel av beståndet rensades ut och såldes strax innan vi slog igen det gamla biblioteket.

Bara början

Det nya biblioteket i Bildningen är också skolbibliotek för Finspångs två gymnasier. De skulle också flytta under sommaren och deras bokbestånd och läromedel skulle föras över till folkbiblioteket. Alla som jobbat med skolbibliotek kan säkert föreställa sig vad det innebar i arbetsinsats, men det kunde tyvärr inte chefen för folkbiblioteket (utan erfarenhet av skolbibliotek). Den mängd med läromedel som landade i vårt knä efter skolavslutningen i somras tog åtminstone mig på sängen, och innebar att den redan lite trötta personalen fick lite till att ta hand om.

Så blev det äntligen dags att stänga den gamla bibblan för gott.

Det gjordes stegvis på så sätt att vi under juli hade öppet två dagar i veckan för att från och med 1 augusti låsa dörren för gott. Nu började själva flytten på allvar. Hur många flyttkartonger det blev orkade vi aldrig räkna, men många var det i alla fall.

7000 gäster

När dörren väl var låst och vi faktiskt fått nycklar till vårt nya bibliotek började planeringen inför en invigning som vi tänkte skulle bli något alldeles extra.

På invigningen av Bildningen den 30 augusti 2014 valde cirka 7 000 gäster att besöka oss. Det bjöds på allt möjligt och det blev en fantastisk dag för alla inblandade och framförallt för alla Finspångare.

Bildningen är ett resultat av ett stort engagemang och mycket arbete från många personer. Bildningen är också ett projekt som lever och fort-

går hela tiden och vi har ännu bara sett början på det...

MARIE SÄÄF

Bibliotekschef Finspång

Foto: Magnus Schenström

Trött men nöjd personal

Foto: Anette Karlsson

Och så till invigningen av barnavdelningen. Även här var det många som mötte upp. Totalt kom 7000 personer till Bildningen.

Med målet om ett bibliotek för alla! Göta tillgänglighet. Från vänster: Ingela Karlsson, Thomas Ericsson, Magnus Grehn, Marie Sääf, Lena Udd, Anna Fahlbäck, Ståbymarit Ivarsson, Kristina Lundwall, Johanna Hellstrand, Inger Hollström Flis och Annika Holmén.

Göta tillgänglighet

I december månad togs ett stort steg för tillgängligheten på biblioteken i Östergötland (och Tranås). Då bildades Göta tillgänglighet - ett nätverk som ska arbeta för den fysiska tillgängligheten på biblioteken inom Göta, för tillgången på tillgängliga medier, för en tillgänglig webb och för ett bemötande som gör att alla, oavsett behov, ska känna sig välkomna på biblioteken.

Nu är själva gruppen inget nytt, den består av ett gäng kunniga och hängivna tillgänglighetsbibliotekarier och bibliotekschefer som länge arbetat med tillgänglighet. Men i och med det nya namnet växlas arbetet upp. Och det finns många orsaker till det.

Det finns till exempel ett krav från Kulturrådet att kulturinstitutionerna ska vara tillgängliga senast vid utgången av 2016. Från och med 1

januari 2015 trädde också en ny lag i kraft: Lagen om otillgänglighet som diskriminering. Den innebär i korthet att den som inte kommer in i biblioteket, eller på teatern eller på caféet kan anmäla verksamheten till diskrimineringsombudsmannen, DO. Om DO finner att verksamheten har diskriminerat så blir det böter!

Tjugotalet anmälningar

Den här lagen har kritiserats av funktionshinderrörelsen för att vara tandlös eftersom den undantar alla privata företag och verksamheter som har färre än tio anställda. Det gör i sin tur att funktionshinderrörelsen under 2015 ska satsa stort på att granska vad den egentligen går för. I mitten av januari hade redan 20-talet anmälningar kommit in till DO.

Och lagen handlar inte bara om fysisk tillgänglighet. Det kan lika gärna

handla om en webbplats som inte är tillgänglig för alla eller ett lånesystem som inte kan utnyttjas av alla.

Bibliotek för alla

Men den största anledningen till Göta tillgänglighet är att gruppen tycker att det är självklart att alla ska kunna ha tillgång till biblioteken och bibliotekens tjänster.

Därför börjar gruppen nu med att arbeta fram tillgänglighetsplaner för "sina" bibliotek. I det ligger praktiska åtgärder men också fortbildning av personalen i hur människor med olika funktionsnedsättningar fungerar i olika sammanhang, och hur man då som personal bemöter situationer som kan vara ovana och därför smått skrämmande. Det är inte OK att tycka att människor med särskilda behov är jobbiga eller stör bara för att de kanske har andra krav än medelsvens-

son, men om man inte har insikt och kunskap kan det bli en reaktion på en ovan situation.

Mot ett aktivt år

Som stöd i arbetet finns också en tillgänglighetsansvarig på Länsbiblioteket/Regionbiblioteket som dels ska arbeta med Regionbibliotekets egen handlingsplan för tillgänglighet, dels hjälpa till att utveckla tillgänglighetsarbetet på länets bibliotek.

Nätverket Göta Tillgänglighet bytte inte bara namn under två intensiva konferensdagar på Högby Spa. Det nätverket framförallt gjorde var att planera för 2015. Det blir året när tillgängligheten tar plats på arbetsplatsträffar, när handlingsplaner för tillgänglighet görs, när alla bibliotek har en hel vecka under temat Läs på andra sätt, när tillgänglighetsarbetet korsbefruktas med den digitala delaktigheten, med arbetet för en responsiv webb och sist men inte minst med Läsvägen - Götabibliotekens stora satsning på läsande och läslust.

LENA UDD

Utvecklingsledare Regionbibliotek Östergötland

Nämen Benny - Götabibliotekens barnboksvecka

2014 var året då Götabiblioteken gick samman och läste högt så att ALLA barn i Östergötland och Tranås fick chansen att höra berättelsen om Benny som rymmer hemifrån, när mamma vill stoppa hans älskade Lillnöffe i tvättmaskinen. Det kändes viktigt att alla bibliotek läste och utgick från samma text för att vi skulle få större genomslagskraft för aktiviteterna.

Barbro Lindgren, årets ALMA-pristagare var huvudtema, så det slank nog med en och annan Rosa, Dollan och Sparvel av bara farten på sagostunderna. Själv skulle jag gärna vilja se ett foto av den bibliotekarie som läste Loranga iförd morgonrock och théhuva.

Det spelades teater, delades ut Läsgodispäsar med Barbro Lindgrenböcker, ordnades Lillnöffepyssel av gamla strumpor och tygbitar, jagades potatisar (okokta), visades film, bjöds in till barnbokskalas och samlades in nappar. På några bibliotek

fick barnen visa upp sina egna alster i roliga utställningar.

Nätverket Götabarn fattade beslutet om den gemensamma veckan. En mindre planeringsgrupp utsågs för att sammanställa idéer och inspiration till alla, och länsbiblioteket tog fram marknadsföringsmaterial och en potatisjakt = Göta teamwork!

Visst gav det mersmak inför 2015 ...!?

ANNIKA HOLMÉN

Utvecklingsledare Regionbibliotek Östergötland

Läsning – ett underbart beroende

Att satsa på barns och ungas läsning är en självklarhet på biblioteken idag. Men vuxna då? Vi i Boxholm försöker inspirera dem också på olika sätt. Med en liten personalstyrka måste det göras enkelt. Vårt motto är: vi gör det på "boxholmsvis".

Sedan flera år tillbaka har vi en bokklubb som skiljer sig lite från hur bokklubbar brukar se ut. Oftast väljer medlemmarna ut en bok som alla läser för att sedan diskutera den tillsammans. Vår bokklubb träffas en gång varje höst och varje vår, alla väljer själva vilken eller vilka böcker de vill tala om. Det är alltså mer en boktipsarklubb och spännande på så vis att variationen ofta blir väldigt stor.

Medlemsantalet i bokklubben ökar stadigt. Det är väldigt kul, tycker bibliotekschef Anya Feltreuter.

-Den här verksamheten är även bra för oss på biblioteket eftersom vi får höra berättelser om många böcker vi själva inte har läst, säger hon.

När bokklubben startade för ett tiotal år sedan var kriteriet att det skulle vara nya böcker för vuxna, men under de senaste åren har bokvalet varit helt fritt. Det kan alltså vara äldre litteratur, ungdomslitteratur eller facklitteratur. Det är dock vanligtvis romaner och deckare som diskuteras. Det blir mycket skratt, allvar och livliga diskussioner vid träffarna.

-När jag gick i pension för fem år sedan upptäckte jag det nya livet med böcker, berättar Margareta Samuelsson som är en flitig besökare på biblioteket. Jag försöker att komma på träffarna så ofta jag har möjlighet. Det är så roligt att få tips om böcker på olika sätt.

Foto: Gen Larsson

Mellan tio till femton läsare brukar träffas i bokklubben.

Det är ett 40-tal medlemmar i vår bokklubb. Till träffarna brukar det komma 10 – 15 personer, mest kvinnor. En man, Bo Lindman, brukar ofta delta och han finner sig väl tillrätta bland kvinnorna. Som kuriosa kan nämnas att Bosse har varit med i Correns bokklubb men han tycker att vårt upplägg är mycket trevligare.

Boksnack med personalen

Flera av våra låntagare har efterfrågat en mer traditionell bokklubb, alltså en klubb där man läser samma bok som man sedan diskuterar. Det har varit svårt att starta en sådan klubb eftersom det kräver mycket tid. Vi stödjer förstås gärna privata bokklubbar med bokbeställningar, råd och tips. SPF Seniorena har en mycket aktiv bokklubb som vi förser med böcker regelbundet.

Vad vi däremot gjort en lyckad satsning på är det vi kallar för Boksnack. En av oss i personalen väljer en speciell bok att tala om. Vi köper in 10

pocketexemplar och marknadsför boksacket i god tid. Böckerna finns till hemlån under ganska lång tid innan boksacket ska ske. Sedan är det bara att "dyka upp" den utvalda kvällen för att diskutera boken. Ingen föransmälan krävs och vi bjuder på lite förfriskningar. Det blir väldigt trevliga och givande diskussioner.

Vi har två boksnack per termin och det brukar komma alltifrån tre till 10-12 personer. Vi upplever att låntagarna uppskattar det kravlösa. Ingen binder sig för något längre åtagande och läsarna kommer bara till de träffar vars bok man gärna vill diskutera.

Lockande skyltning

Alla vet att det är jätteviktigt hur vi skyltar med våra böcker. Många låntagare väljer ofta utifrån vad de ser på nyhetshyllan, bord och andra skyltställ eller vad de kan hitta på vagnen för

nys återlämnat. Vi fick många intressanta och kreativa förslag när Petra Trobäck kom till oss i samband med Besöks-projektet. Vi har genomfört en del, det mest iögonfallande är väggen mitt emot vår återlämningsdator. Tidigare stod där en bokhylla med diverse pärmar, böcker och annat plock. Lite skräpigt och inte särskilt vackert. Petra föreslog att väggen skulle användas till lockande skyltning för låntagare som inte tar sig tid med att titta efter något nytt när de lämnar tillbaka.

Sagt och gjort, den skräpiga hyllan togs bort. Väggen målades om och som dekoration målades en jättestor röd prick. Sex svarta gavelhyllor, modell mindre, från Ikea sattes upp och här skyltas nu med läckra böcker. Många låntagare har berömt oss för

denna innovation. Det har också lett till att bokhyllan på väggen intill, bakom vår manuella lånedisk, också rensats och tagits bort. Här ska det bli snyggt så småningom. I övrigt försöker vi följa Petras rekommendationer till lockande skyltning så gott vi hinner och kan.

Tack vare våra självutlåningsapparater har vi mer möjlighet till boksamtal med våra låntagare. Det är oftast uppskattat och berikar oss i vårt arbete.

Vi gläds åt det vi åstadkommit hittills och fortsätter enträget vår kamp för att få många fler vuxna att bli beroende av läsning. Ett underbart beroende eller hur?

GEN LARSSON

Biblioteksassistent Boxholms bibliotek

Skyltningen på väggen vid återlämningsdatorn uppskattas av låntagarna.

- Blicken dras gärna hit, menar Katarina Edvinsson, och man hittar ofta något spännande.

Nystart för bokjuryen i Boxholm

Asneöron, dödsallar och brinnande eldar - berättelserna var många och skiftande när Fabula Storytelling besökte Boxholm.

I år förnyades bibliotekets mångåriga samarbete med skolorna i Boxholm med hjälp av medel från Skapande skola.

Förr om åren startade *Bokjuryen* för eleverna genom "Kura gryning", ett besök på kommunbiblioteket då personalen läste ur en intressant bok för eleverna från förskoleklass till årskurs 6. Under tiden eleverna lyssnade på berättelsen kunde lärarna titta i nya böcker.

Nu väntade istället ett Sagohjul från Fabula Storytelling och en berättare redo att berätta sagor från hela världens sagoskatt för klasserna. Rummet var belyst med ljusslinga och levande ljus när en elev i taget fick snurra på det stora sagohjulet. Alla väntade med

spänning på vilken symbol sagohjulet skulle stanna på kronan, dödsallén, svärdet, käften, hjärtat eller någon annan. Sedan lyssnade hela klassen tillsammans med sin lärare på tre-fyra sagor under 50 minuter. Och de blev fångslade...

In genom sagans port

Innan sagohjulet började snurra presenterade bibliotekspersonalen några Bokjury- böcker för klasserna för att knyta an sagoberättandet till böcker- nas spännande värld.

Alla elever från förskoleklass till årskurs 4 fick uppleva berättelser med Sagohjulet. De yngsta eleverna välkomnades in i sagans värld genom att kliva in i den genom sagans port - som var en rockring täckt av ett tygskynke. När sagostunden var över öppnades sagans port igen när de skulle gå ut ur sagerummet. Och förtrollningen bröts...

För eleverna i årskurs 5 och 6 startade Bokjuryen med ett författarbesök

med Thomas Halling, som är en före detta mellanstadie lärare. Han sa att han var expert på 11-åringar, och det blev både eleverna och de medföljande lärarna övertygade om. Han berättade både fångslande och roligt!

Det är kul med Bokjury!

ERIKA HORVAT

Barnbibliotekarie Boxholms bibliotek

BOKJURYEN

Tebjudning och pekfingermagi - ett vanligt år på barnavdelningen.

Man kan nog aldrig sluta att fascineras över de stora vackra ögonen, leendena och lekfullheten hos barnen som besöker oss. De är riktiga glädjespridare. Det är så härligt att se deras små huvuden mellan bokraderna och se när de har tebjudning i det kök vi har på vår barnavdelning. Att se de små fingrarna som dansar över bokträgen på jakt efter en bok. Tillfället då föräldern har hela famnen eller bokpåsen fylld med färgstarka bilderböcker och barnen säger: "Den här med!".

Vi har även de barn som står som fastfrusna när de läser boksidan av en bok, vi ser dem förtrollas och ser nästan bokens värld utspelas i deras ögon. Vi kan se när de brister ut i leende och man ser nästan förväntningen i barnens ansikten.

När man i efterhand hör att ett barn inte vågat hosta under ett bokprat för att det var så intressant, är det ett underbart bra betyg.

Barn som förtrollas

Barn som letar potatis bland hyllorna är också en underbar syn, och när biblioteket besöks av något magiskt ser man hur barnen nästan glittrar. Under Barbro Lindgren-veckorna fick barnen leta efter potatisar på barnavdelningen. (Vi hittade alla potatisar bör tilläggas.)

Under höstlovet hade vi även besök av en "äka" Sagohäxa. Hon förtrollande barnen och lät dem vara en del av trolleriet, alla kunde helt plötsligt trolle med sina pekfingrar. Sagohäxan som spelas av Anna Fogelberg fick verkligen rummet att fyllas med magi och hennes sagor var just sagolika.

Att se barn förtrollas är det mest givande i vårt yrke: Deras glädje, nyfikenhet och förväntan.

Bibliotek i halsduk

Vi har också haft ett fotoprojekt med inspiration av utställningen "PERSPEKTIV-barn berättar" som Östergötland museum håller i. Skolbarnen i kommunen var med och tog egna bilder som vi gjorde en fotoutställning av. Meningar som "Bibblan är bäst!" och vackra bilder om vänskap, form och färg är bara några av de verk som barnen ställde ut.

Förutom detta har biblioteket haft uppskattat författarbesök av Marianne Cederwall och blivit iklätt halsdukar i samband med en tävling om längsta halsduken i Östergötland. Man vet aldrig vad som kommer att ske på Valdemarsviks bibliotek...

LINA SCHRÖCK

Biblioteksassistent Valdemarsviks bibliotek

Foto: Lina Schröck

Ombonat, mysigt och inbjudande för barnen

- önskemål från bibliotekets fokusgrupper

Ombonat, mysigt och inbjudande. Plats för lek och fantasi. Färgglatt, så man blir glad. Kuddhörna, hammock, gunga. Rekvisita som barnen kan leka med. Tydlig skyltning av böcker för olika åldrar. En ”picknick-hörna” med pentry så man kan äta medhavd matsäck.

Så vill småbarnsföräldrarna som deltog i bibliotekets fokusgrupp ha det för att de ska trivas och tycka att det är roligt på biblioteket. Det är också viktigt med en tillåtande atmosfär där man kan umgås med sina barn.

Som ett led i en treårig barnsatsning har Mjölby bibliotek under året haft två fokusgrupper med småbarnsföräldrar och barnomsorgspersonal för att samla in synpunkter på hur barnavdelningen på huvudbiblioteket kan förbättras.

Dessa grupper hade en lång planeringsprocess, men var väl värd

mödan, anser Helene Hjerstedt, biblioteksassistent och projektledare för bibliotekets barnsatsning.

- Vi fick fram ett brett material med synpunkter och idéer. Detta är väldigt bra för oss att utgå från i vårt arbete. Vi fick också genom dessa grupper bekräftelse på att vi arbetar mot ett mål som stämmer väl överens med våra besökarens önskemål.

Självklar mötesplats

Barnsatsningen syftar till att få fler barnfamiljer att vilja besöka kommunens bibliotek för att därigenom öka intresset för läsning och berättande. Högläsning för barn har minskat kraftigt, och det är viktigt att vända den trenden för att främja barns språkutveckling, vilket också betonas i nya bibliotekslagen.

- Vi vill att biblioteket ska vara en självklar mötesplats för alla barn, föräldrar och andra vuxna i barns närhet, förklarar Helene Hjerstedt.

Alla bibliotekarier och assistenter som arbetar med barn- och ungdomsverksamhet är engagerade i barnsatsningen, totalt sex personer ingår i projektgruppen. Under året har gruppen arbetat med förberedelser inför en större förändring av biblioteksrummet på huvudbiblioteket.

De har genomfört en stor gallring av beståndet och beslutat om en ny inköspolicy. Målet är fortfarande att erbjuda ett brett och varierat utbud, men också att satsa extra mycket på nytt och efterfrågat material. De har också planerat för en genreindelning och tydlig skyltning vad gäller olika åldersgrupper.

Mer plats för barnen

Efter drygt ett års förberedelser, då gruppen har diskuterat, hämtat in synpunkter, planerat, var det så dags att sätta den första etappen i satsningen, som handlade om att skapa ett mer lustfyllt bibliotek för de allra yngsta barnen.

Huvudbiblioteket stängde en dag i början av januari för att möblera om på barnavdelningen. Tidskriftsavdelning och ljudböcker har fått flytta på sig för att ge mer plats åt barnen. Nu finns en luftig yta med lekutrymme för de minsta barnen och ett mysrum som har inretts med mattor och kuddar och färgglada draperier, där man kan samla grupper men också sitta i avskildhet med sitt barn.

- Vi har haft mycket diskussioner om resursfördelning vad gäller yta, personal och medianslag mellan barn och vuxna, berättar Helene Hjertstedt, som menar på att det ska

synas att barn och unga är en prioriterad målgrupp på biblioteket.

Arbetar med scenograf

Mjölby bibliotek har även kontaktat en scenograf som kommer att presentera ett förslag på ytterligare utveckling av barnens avdelning på biblioteket. Extrapengar har avsatts till detta. Biblioteket har också ett nämndåtagande att under detta år anordna sex familjelördagar med program och aktiviteter för att nå fler barnfamiljer.

- För oss som arbetat i projektet har det varit ett utvecklande år, säger

Helene Hjertstedt, som också gläds åt att samtal om barn har fått ta en större del i hela personalgruppen.

Ett av målen med projektet är att öka utlåningen av barnmedier, så att Mjölby bibliotek når upp till riksgenomsnittet för barnlån. För 2014 har barnlånen ökat med hela 11 procent, vilket får ses som ett gott resultat av det arbete som har påbörjats!

Text och bild:
BIRGITTA HELLMAN MAGNUSSON
Bibliotekschef Mjölby bibliotek

FAKTA OM FOKUSGRUPPER

Fokusgrupp är en grupp människor som koncentrerar sig på samma fråga. Deltagarna ger sina synpunkter och värderingar på en aktuell fråga eller ämne. Man kan använda sig av fokusgrupper bland annat för att göra kvalitetsmätningar när man ska göra förbättringar och utveckla verksamheten mot bakgrund av undersökningens resultat.

Det är viktigt att ställa rätt fråga. Så här löd bibliotekets fråga: "Vad är viktigt för att du och ditt barn ska trivas och tycka det är roligt på biblioteket?"

När fokusgrupper används som metod har inte organisationen kontroll över vilka faktorer som deltagarna tycker är viktiga. Det är också vitsen med metoden, att vara beredd att släppa på kontrollen. Eftersom metoden är brukarstyrd får man ett "utifrån-perspektiv".

Heléne Hjertstedt, till vänster, är projektledare för barnsatsningen, här tillsammans med Inger Backman och Emelia Sundblad (stående) och sittande från vänster Ann-Catrin Andersson, Heléne Axelsson, Emelie Hedlund och Birgitta Hellman Magnusson.

Foto: Agneta Hogelin

Foto: Agneta Hagelin

Återvinning kompletterades med spontanloppis för allmänheten och julklappsinslagning. KanDeKanVi-kören ledde julsångerna under heldagen med julklappsfix.

Gallrade böcker gynnar läsning i Betlehem

Utförsäljningen av gallrade böcker togs till en ny nivå när Mjölby bibliotek ordnade en heldag med julklappsfix den 4 december.

Ett besök av retroförfattaren Eli Åhman Owetz i kombination med försäljningen var början på planeringen. Temat återvinning kompletterades med spontanloppis för allmänheten, julklappsinslagning, julsånger med KanDeKanVi-kören och extra öppet i Café å läs.

En utställning om konflikten mellan Israel och Palestina gav sedan nästa steg. Biblioteket i Mjölby skänkte bort de begagnade böckerna till Svenska kyrkan i Vadstena som

tog över försäljningen. Nya böcker tillkom i från olika håll liksom nya och begagnade prylar från låntagare. Försäljningen gav drygt 4 000 kronor till Sira-skolan i Betlehem som utbildar barn med läs- och skrivsvårigheter.

AGNETA HAGELIN

Webbredaktör/informatör Mjölby bibliotek

Foto: Inger Barkman

Trollen Inger Barkman och Helene Hjerstedt gjorde succé.

Gryning på Skänninge bibliotek

Tidig morgon den 20 november hade biblioteket bjudit in Bjälbotulls elever i åk 2. Vi skulle *Kura gryning* tillsammans med levande ljus, musik och trollsaga.

Innan klassen kom genomgick bibliotekspersonalen en förvandling. Eleverna möttes av rufsiga och tandlösa troll. Till tonerna av Griegs I Bergakungens sal, satte sig alla tillrätta för att lyssna till myter kring troll i Norden, höra Sagan om Flumbra av

Gudrun Helgadottir och så avslutades morgonen med trollsånger.

Samtidigt bjöds på nyponsoppa eftersom det lär vara så att alla riktiga troll älskar nypon.

INGER BARKMAN
Bibliotekarie Skänninge bibliotek

Läslust i Norrköping är ett projekt som har till syfte att stimulera lusten till läsning. Projektet är ett samarbete mellan Norrköpings Stadsbibliotek, Kulturskolan Norrköping, Norrköpings Konstmuseum, Norrköpings Stadsmuseum, Cnema, Centrala Elevhälsan, grundskolorna, Kultur- och Fritidskontoret, Utbildningskontoret och fria kulturaktörer.

Projektet riktar sig i första hand till årskurs 4 på sex utvalda skolor, sammanlagt nio klasser. Genom att jobba med boksamtal och genom att ta in andra estetiska ämnen såsom bild, drama, film och musik kommer vi att lyfta fram den magi som finns i berättelserna i oss och runt omkring oss.

Vi kommer att jobba ute i klasserna men även bjuda in eleverna till biblioteket och muséerna. Pedagogerna kommer att erbjudas fortbildning i hur man kan stimulera läslusten, bl.a. genom boksamtal och dramaövningar. Projektet kommer att utmytna i tre olika slutprodukter där en del av klasserna jobbar mot att göra film, en del mot att göra en egen bok och en del mot att skapa barnens egen dag på biblioteket.

SUSANNA LÖNNQVIST

Projektledare Norrköpings stadsbibliotek

Foto: Robert Svensson

LUSTENS MAGI

Pojkar, pojkar... En bit in på 2000-talet. Från vänster Ahmet Kurt, Fredrik Andersson, Ola Gustafsson och Conny Ång.

Året som gick

Glöm inte Läslustprojektet, SPES*, litteraturcirkel för långtidssjuka, Filosofiskt Forum! Skriver chefen som en påminnelse. OK, vi kommer till det.

Samtidigt. Någon annanstans i Peking samlas deltagarna i Må-bramed-kultur-aktiviteten Bokcirkel på bibblan.

Ingela Karlsson berättar:
- Gruppen består av en bibliotekarie och åtta personer med lättare

psykisk ohälsa som blivit rekommenderade aktiviteten av sin kurator eller motsvarande. Tanken med bokcirkeln är att skifta perspektiv från det problematiska till det livsbejakande. Läsning och boksamtal med fokus på det positiva, lustfyllda. Det goda samtalet. Vi har läst samma bok, men kanske på olika sätt. Avbrott för fika för att vi ska få möjlighet att prata om annat också.

- Vi avslutar alltid med diktburken som får gå laget runt. I burken ligger

hopvikta lappar med dikter. Var och en som vill tar en lapp, läser dikten högt, och så pratar vi om vad vi tycker om dikten, vad den säger oss om livet och världen omkring oss.

Firande och filosofi

Programverksamheten är omfattande, vissa dagar avlöser inslagen varandra. Om det inte sker samtidigt. Det går utmärkt att köra Afternoon tea samtidigt med Minisar på Bibban. Enär de har skilda målgrupper.

bibliotek.pojkar

Alltid möjligt att hitta anledning till franden. 50 år sedan Moa Martinson dog. Eller hade hon namnsdag? Hursomhelst - författarskapet och dess norrköpingsanknytning uppmärksammades med utställningar, föreläsningar och events.

Filosofiskt forum är en ny mötesplats för existentiella samtal om livets grundläggande frågor. Sker endast på tisdagar. Hos SPES tillämpas MMR*. (Ack ja, dessa akronymer.) Biblioterapi genom boksamtal för närstående till någon som tagit sitt liv.

Tidens skiften

Generationsskifte. Ahmet Kurt, Kristina Nordell, Anita Pettersson, Marie-Louise Eng, Birgitta Jensen, Charlotte Landgren, Marianne Lindberg. Alla gick de i pension. Och med dem vid

pass tvåhundra manårs erfarenheter. Men nyförvärven lovar gott. Rookie-sarna visar framåtanda.

A propos Ahmet. Det sista han gjorde som legendarisk webbmaster var att föräras Open Library Solutions Innovationspris 2014 för utvecklingen av vår nya innovativa poängmodell för e-boksutlåning.

Bombsäkert magasin

Teknikskifte också. Arbetet pågår med att införa RFID, återlämningsmaskin och meröppna bibliotek, och det projekteras för ny lokal för Skärblacka bibliotek och renovering av Åby bibliotek. Och så förvaras de äldre samlingarna numera i ett bokstavligen bombsäkert magasin på Bråvalla (med utmärkt utsikt över festivalen).

Frid och fröjd på NSB, således? Nej. Vi tappar rejält i både lån och besök. I samma takt med ökningen i incidentrapporteringen. I klartext: missbrukare skrämmer bort andra. Det är ett stort problem.

Och vad med läslustprojektet då? Om detta skriver Susanna Lönnqvist på annan plats.

*SPES – Riksförbundet för Suicid Prevention och Efterlevandes Stöd, som stöttar närstående till någon som begått självmord.

*MMR – Människor Mellan Raderna. Bokcirklar riktade till människor med missbruksproblem.

OLA GUSTAFSSON

Bibliotekarie Norrköpings stadsbibliotek

Året var 1955. Moa Martinson och bibliotekschef Bianca Bianchini.

Läs- och skrivlust på Borensbergs bibliotek

Vårterminen 2013 startade vi en bok- och skrivcirkel för barn årskurs 3-5 på Bergvalla- och Dansäterskolan. Barnen träffas här på Borensbergs bibliotek en gång i månaden. Det är på deras fritid - helt frivilligt! Gruppen består idag av åtta elever, varav två killar. Till denna gång har de som vill läst boken Vinterkarusellen av Kerstin Gavander.

-Det är en stämningsfull bok och jag tycker mycket om den”, säger Filippa Gabrielsson. Kaspar Lindell tycker att boken var intressant, och skildrar med stor inlevelse de olika personerna i boken. Linn Arodell tycker att det är viktigt att man är en bra vän, och menar att bokens huvudperson Sanna verkar vara en bra kompis.

Vid varje tillfälle vi träffas tar vi fram pennan och har en skrivövning. Denna gång är det julklappsrim som gäller. Vi avslutar med att barnen ger förslag på vad vi skall läsa nästa år. Alfred Ericsson vill att vi skall läsa fantasy. Kaspar önskar se på film vid ett tillfälle, och minns förra terminen när vi läste boken Kalle- och chokladfabriken och sedan såg filmen tillsammans.

LINDA KARDELL
bibliotekarie Borensbergs bibliotek

IDA ROSS
skolbibliotekarie Dansäterskolan

Filippa Gabrielsson på Dansäterskolan har varit med ända från starten av läs- och skrivcirkeln. Hon gillar den senast lästa boken Vinterkarusellen av Kerstin Gavander.

Foto: Linda Kardell

Tårta med tips och talböcker

Under Dyslexiveckan vände vi oss särskilt till de barn och ungdomar som laddar ner egna talböcker. Vi bjöd in alla barn i grundskolan som var registrerade som talboksnedladdare samt deras föräldrar. Genom skolbibliotekarierna försökte vi även komma i kontakt med nya elever som kunde ha nytta av att läsa talböcker.

Vi lockade med *Tårta, tips och talböcker*. Med hjälp av flera skolbibliotekarier och personal från Skoldatateket var vi rätt många som tog emot ungdomarna. Vi hjälpte till med tekniska svårigheter, bytte lösenord för nedladdning – när det gamla hade glömts bort, registrerade nya användare och bidrog med boktips för flera åldersgrupper. Vi började med fiket och det blev trevlig stämning

runt borden. Flera barn var glada att känna igen sin egen skolas bibliotekarie. Flera ungdomar fick teknisk vägledning och vi registrerade några nya nedladdare - det krävdes mycket personal och flera datorer för att hjälpa de enskilda individerna.

”Tårta, tips och talböcker” blev ett riktigt lyckat evenemang som vi tänker upprepa inom en snar framtid.

INGER HOLLSTRÖM FLIS

bibliotekarie Motala bibliotek

MARIA GOTTBERG

bibliotekarie Motala bibliotek

Nyckelroll i ortsutvecklingen

Åtvidabergs bibliotek ska flytta till de historiska industri-kvarteren, Mässen stadsdel Facetten. I området finns redan bland annat museer, turistbyrå, företag och kulturskola. Genom samverkan mellan kulturverksamheter, företag och skola skapas en ny arena för folkbildning och ortsutveckling.

Biblioteket är den största enskilda kulturverksamheten i Åtvidaberg. Genom att flytta biblioteket till industrikvarteren, och genom samverkande insatser mellan olika verksamheter i samhället vill man skapa ett kulturcenter som berör många och även utvecklar orten.

Det första steget är att ha mer öppet, för både ortsbor och tillresta besökare. En bemannad reception kan i framtiden serva bibliotek, turistbyrå och museer. Det kommer att bli möjligt att till exempel samordna utställningar och guidade visningar i museerna med turistbyrån eller att utöka bibliotekets programverksam-

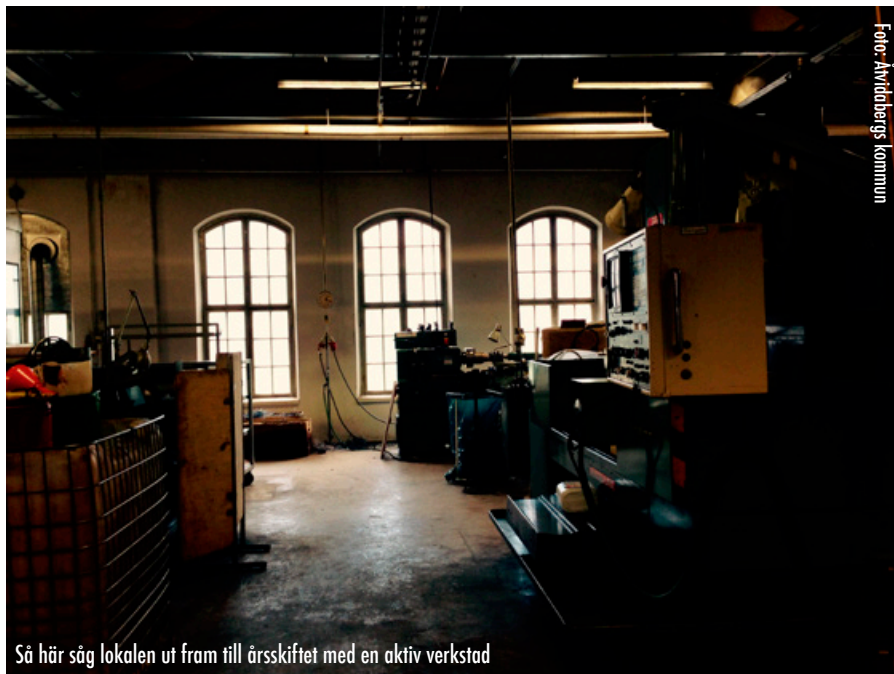

Foto: Åtvidabergs kommun

Så här såg lokalen ut fram till årsskiftet med en aktiv verkstad

het med föreningarnas aktiviteter. Åtvidabergs företag och gymnasieskola ska hitta konkurrensfördelar i samverkan med framtidens bibliotek i kulturcentrum.

Arbetet leds av stadsarkitekt Raymond van der Heijden som sedan årsskiftet har rollen som utvecklingschef i Åtvidabergs kommun. Raymond samarbetar med bibliotekspersonalen och håller även löpande samverkansmöten med andra intressenter, till exempel elever på gymnasieskolan, museerna och även företagare genom utvecklingsprojektet *Åtvidaberg satsar*. I utvecklingsarbetet kommer även Regionbiblioteket, Region Östergötland och Svensk biblioteksförning att användas som bollplank.

Malin Forsling Parborg är anställd som projektledare från och med januari 2015 och flytten av biblioteket planeras till första kvartalet 2016.

ANNA-LENA GRUSELL
turism- och kulturchef i Åtvidabergs kommun

På kafébryggan framför framtidens bibliotek i Åtvidabergs industrikvarter.
Från vänster: Kathrin Johansson, Karolina Hansson, Marie Drejstam och Maria Nilsson

Bilder från Kinda

V arje morgon samlas de trognaste biblioteksbesökarna i tidningshörnan. De utbyter erfarenheter och nyheter med varandra. Det viktigaste som händer står inte i tidningen. På eftermiddagen har världens centrum förflyttats till tidningsavdelningen. Herrarna dricker kaffe och är försjunkna i Illustrerad Vetenskap. Damerna bläddrar glatt i Allt Om Mat.

rum. Det mänskliga mötet. Drömmarnas vardagsrum.

Statistik: Utlåningen av skönlitteratur ökar för både vuxna och barn; 32% av vuxenlånarna och 45% av barn- och ungdomsböckerna.

Thomas C Eriksson
bibliotekschef Kinda

Statistik: Vad gör biblioteksbesökarna; 28 procent sitter vid en dator, 15 procent lånar, 13 procent läser tidskrifter/tidningar, övriga pratar, fikar eller är på toaletten.

Biblioteket blir allt viktigare för allt fler grupper. Sagostunder varvas med föreläsningar, utställningar, pyssel, film och teater.

Barnen kommer ofta och kryper upp i en mjuk soffa. Ibland får de sällskap av Alfons Åberg. Han är mjuk och snäll.

På biblioteket kan man hitta en kompis. En bok. En stunds verklighetsflykt. Alla bär på en berättelse.

Statistik: Kinda bibliotek har cirka 90 000 besökare per år. Män 45 procent, kvinnor 31 procent, barn 24 procent.

Tiden går långsammare inne på biblioteket. Verkligheten utanför de bokfyllda väggarna existerar inte. Bara dataskärmens fladdrande sken. Boksidornas tysta medgivande. Och all världens historier som ryms i detta

Biblioteket blir allt viktigare för allt fler.

Foto: Kinda bibliotek

Ett händelserikt år

2014 har varit ett händelserikt år för Söderköpings stadsbibliotek. Lokalerna har byggts om och barnen har fått mer plats. Vi har gjort debut på Facebook, visat surfplattor, arrangerat barnboksveckor, läsprogram, quiz och författarbesök.

Under de 15 år som byggnaden Stinsen har funnits har huset haft ungefär tre miljoner besökare och 2014 var det hög tid att byta ut mat-

tan. I samband med det passade vi på att fundera över om något behövde förändras i biblioteksrummet. Det resulterade framförallt i en ny inbjudande småbarnsavdelning.

Lokalhistoriska avdelningen fick också en mer framträdande position och tidskrifterna placerades mer lättåtkomligt bland dagstidningarna på nedre våningen. En ombyggnad på övervåningen resulterade i en

stor evenemanglokal. Med hjälp av en vinkvägg delas den lätt av till två mindre möteslokaler. Därtill rymmer övervåningen numera även Galleri Stinsen.

Debut på Facebook

Under de sju sommarveckor biblioteket hade stängt packades många kartonger och all inredning flyttades om – ett riktigt hästjobb som tog sin planering och tid. Tur att bibliotekspersonalen har starka muskler och att läntagarna visade så stort tålamod.

Ombyggnaden blev också en naturlig start för vår debut på Facebook. Vi startade med information och bilder under ombyggnadstiden och fortsatte under hösten med veckotävlingen *Vilken ska bort?*. Fyra bokomslag publiceras, tre hör ihop och ett ska bort. Inläggen har inte gett så många kommentarer men om man ska tro på Facebook-statistiken ”Visat av” är vi på stark uppgång.

Ett tips är att gå med i en lokal grupp och dela inläggen för att nå fler, i gruppen ”Söderköping nu och då” har fler kommenterat.

Surfplattor och databaser

Under året blev Söderköpings politiker digitala. Alla politiker fick varsin surfplatta för att kunna arbeta med sina ärenden utan en massa papper. I samband med detta bjöd vi in till surfplattavisning.

Den digitala klyftan finns även bland våra förtroendevalda, ett femtontal hörsammade inbjudan och fick veta mer om några av våra databaser samt lite tips för att kunna utnyttja surfplattan bättre. År 2015 planerar vi nya surfplattavisningar.

Foto: Johanna Helstrand

Matbyte och ombyggnad ledde bland annat till en ny inbjudande småbarnsavdelning.

Foto: Johanna Hellstrand

Fyra intensiva barnboksveckor blev höstens höjdpunkt. Ungefär 150 förskolebarn kom till biblioteket för minibio, skapande och drama. Barnboksveckorna resulterade i en utställning där Söderköpings invånare fick chansen att se barnens alster.

Verksamheten för barn har under året bestått av olika läsfrämjandeprojekt. Doktor Proktor inledde vårterminen och tillsammans med fem klasser i årskurs 4, Vetenskaparna och Kulturskolan gjordes en djupläsning med hjälp av drama och spännande vetenskap. För den skrivintresserade fanns Stinsens skrivarverkstad. Pennor, papper, datorer, skrivövningar, tekoppar, mackor och marmelad var viktiga ingredienser då ett gäng tjejer med berättande som gemensam nämnare träffades.

Ser fram emot 2015

Fyra intensiva barnboksveckor blev höstens höjdpunkt. Ungefär 150 förskolebarn kom till biblioteket för minibio, skapande och drama. Allt med Barbro Lindgrens härliga berättelser som utgångspunkt. Barnboksveckorna resulterade i en utställning där Söderköpings invånare fick chansen att se barnens alster.

Under sommaren arrangerades återigen Bondens bokhylla, en serie

författarbesök på Bondens Crêperie & Lanthandel. Maj-Gull Axelsson inledde, därefter följde bland andra Elisabet Nemert, Mikael Bergstrand och Katarina Janouch. Bokhyllan är ett samarbete mellan Söderköpings bokhandel, Söderköpings teaterförening, Bondens Crêperie & Lanthandel samt Information, kultur och turism i Söderköpings kommun. Sommaren 2015 firar arrangemanget tio år!

Vi ser nu fram emot 2015 med nya internetkurser, författarbesök, arrangemanget Läsa på olika sätt, det regionala läsfrämjandeprojektet Läsivågen, barnboksveckor och mycket annat!

JOHANNA HELLSTRAND

Verksamhetsansvarig Söderköpings stadsbibliotek

MARIE ERIKSSON

Bibliotekarie Söderköpings stadsbibliotek

Foto: Johanna Hellstrand

Foto: Åsn Andersson

Det eviga... är bibliotekets tidningshörna, alltid uppskattad och använd från morgon till kväll. Vad kan ha hänt idag, i Vadstena och i världen? En pratstund hinner man också med och kanske även lite korsordskonversation, en titt på hyllan med nya böcker, något är säkert läsvärt

Meröppet märks i Vadstena

Året som gått har varit ett intensivt biblioteksår i Vadstena. Det är första gången vi haft meröppet hela året och det märks i statistik och i arbete. Även om vi kanske inte tänkte på det i förväg, så är det så, att med ”folk i huset” från sju på morgonen till tio på kvällen varje dag i veckan, så blir det mer att göra. Men det är ju därför vi är här...

En effekt av meröppet är att föreningar och studieförbund kan använda biblioteket på egen hand. Tjugo studiecirklar i diverse ämnen har använt bibliotekets ”kakelugnsrum” och datarummet för sina sammanlagt cirka 100 sammankomster.

Ett par föreningar har också regelbundet träffats på biblioteket och fjorton offentliga föredrag har arrangerats i studieförbundens regi. I ”passagen” och i entréns glasmonter har det arrangerats tio utställningar.

Bibliotekets egna läsecirklar har tipsat om mer än 100 böcker. Den ena cirkeln har djupstuderat Selma Lagerlöfs ”Gösta Berlings saga” och den andra har tagit sig an Tove Janssons ”Pappan och havet”. Båda cirkelarna fortsätter med nya läsövningar 2015.

Lever upp till målen

En annan effekt av meröppet är att vi förbättrar statistiken. Under januari-november 2014 har vi - i jämförelse med samma period året innan - ökat utlånen med 17 procent och besöksantalet med 24 procent. En förklaring till den positiva utvecklingen är också att vi återigen har möjlighet att arrangera sagostunder och barnteater samt ta emot många grupper från förskolan och skolan. ”Rekordet” sattes tisdagen 2 december då vi hade två skolklasser, två förskolegrupper och två fritids inbokade. Sådant sätter spår i statistiken.

Vi vågar alltså påstå att vi lever upp till de tre mål som kulturnämnden har för biblioteket, öka utlåningen, öka antalet besökare och öka bibliotekets användning som kulturhus.

Under året har vi introducerat boken-kommer-tjänsten och fortsätter att hålla en hög ambition på talboks-servicen. Vi har nu 70 egna talboksnedladdare och det är, i proportion till kommunens storlek, en hög siffra.

Vuxenstuderande och forskare efterfrågar fortfarande mycket speciallitteratur. Vi märker inte att fjärrlån från universitetsbiblioteken minskar. Vi har sedan flera år teknik som gör att låntagaren själv kan göra sina beställningar i Libris; vi hanterar sådana beställningar flera gånger i veckan.

Rollen som samhällsinformatörer

Så har vi slutfört ett jättelikt gallringsjobb som påbörjades 2012. Det väcker alltid känslor bland bokvän-

ner, när man gallrar i ett bibliotek, och det får man förstå. Men hos oss var det verkligen nödvändigt. Magasinet var bokstavligen kompakt och i de öppna hyllorna låg böckerna staplade på tvären. Återigen blir vi påmind om den Höglundska tesen, att man bör gallra lika mycket som man köper nytt. I vilket fall som helst har gallringen inte påverkat utlånet, åtminstone inte negativt.

Avslutningsvis: bibliotekets roll som samhällsinformatör blir allt tydligare i takt med att andra samhällsnyttiga aktörer gör sig oåtkomliga för de medborgare som inte behärskar den it-baserade informationen och kommunikationen. För tio år sedan behövde biblioteket inte hjälpa besökare med busstidtabeller, biljettköp, myndighetskontakter, blankettfylleri, bankärenden, telefonnummer och kopiering av allehanda privata dokument, fotografier och annat som inte har med litteratur att göra. Men sådant jobb gör vi varje dag, varje timma....

URBAN BÄCKSTRÖM

Barnbibliotekarie Vadstena bibliotek

Foto: Karin Larsson, Kultur i Väst

Sommarboksfilat var nytt för i år och mycket populärt. Vi träffades nio tisdagar under juni-augusti, fikade, pratade böcker, lånade böcker, klättrade i rådhustornet, laddade kanoner på slottet och kollade fladdermöss. Och så letade vi efter Stormumriken som Alva och Agnes här har i sommarbokspåsen. Agnes och Alva gömde Stormumriken i kyrkans predikstol. Det är nog sådant som bara kan inträffa i idyllen Vadstena...

Göta Petter! Nu ska vi in i Libris...

Den första januari 2015 kommer Götabiblioteken att gå över till Libris katalogsystem. Det innebär att katalogposterna för de största medieleverantörerna inom Götabiblioteken kommer från Libris, samt att alla nyförvärv kommer att bli synliga i den nationella katalogen.

Under hösten 2014 drog projektet *Införande av Libris på Götabiblioteken* igång med förberedelser inför omställningen. Det är Göta Metadatagrupp som håller i taktpinnen för projektet som leds av projektledaren Mia Moberg. Gruppen har förberett manualer och supportorganisation.

I november var Kungliga Biblioteket, KB, på studiebesök hos Götabiblioteken och informerade om rutiner och utbildningar. Under november hölls även träffar med allmän information inför övergången på alla Götabibliotek.

Det blir drygt hundra inköpare som kommer att få nya rutiner. En vanlig kommentar var ”spännande”. Under 2015 kommer mycket att hända med Libris då alltfler folkbibliotek går med.

Samverkan med andra bibliotek

I december testades Libris förvärvsrutin AdLibris, BTJ och FörlagEtt. Från 2015 tillträder den nya katalogiseringsorganisationen inom Göta. Under våren kommer det att ske utbildningar allteftersom Götabiblioteken lär sig att vara Librisbibliotek – på allmän nivå om Libris, inom katalogisering och inom bibliotekssystem.

Det finns samverkan med andra folkbibliotek i landet och med universitetsbiblioteket i Linköping. För vissa områden håller projektet i dialoggrupper med särskilt information rörande Librisposter, dessa är mångkultur, tillgänglighet, barn, system, skolor och fjärrlån.

Foto: Ewa Nilsson Sjögquist

Librisprojektet svarar på frågor från Götabiblioteken: Från vänster Carina Ljung, Helén Larsson, Elisabeth Cserhalmi, Marie Molander, Mia Moberg.

Ett av projektets mål är att alla Götabibliotek registrerar sina nyförvärv i Libris och ett annat är att personalen inom Göta känner sig trygg med att vara Librisbibliotek. När dessa mål är uppnådda kommer projektet att avslutas, i dagsläget ser det ut att bli den 30 juni 2015.

Följs av forskare

Projektet är finansierat av regionala utvecklingsmedel, och del av en större satsning på digital plattform som ska göra bibliotekens e-tjänster enkla att hitta och använda samt öka antalet aktiva användare av bibliotekens tjänster. Projektet följs av forskare från Bibliotekshögskolan i Borås inom organisationsförändring, metadata samt kompetensutveckling inom arbetslivet.

MIA MOBERG

Projektledare Införande av Libris på Götabiblioteken

Skalle-Per, lathund och dalasaurus

Hösten/vintern 1999 genomgick biblioteket i Österbymo en stor renovering. Lokalen var helt tom och det var kallt och ödsligt. Mitt i allt detta så damp ett stort paket ner. Vi visste att vi hade vunnit en av högvinsterna i Sveriges allmänna konstförenings lotteri. Men vi visste inte riktigt vad det blev av våra önskemål om att få byta vinst eller när vinsten skulle komma. Det var med stor spänning vi tillsammans med hantverkarna öppnade denna ”julklapps-låda”. Och vi blev alla genast förälskade i skulpturen vi vunnit och som hantverkarna spontant döpte till ”Skalle-Per”!

Skulpturen heter egentligen ”På kant” och är gjord av den finländske konstnären Sam Westerholm. Vår ”Skalle-Per” står i bibliotekets entré. Han är oöm och tål att tas på. När jag visar biblioteket för barn och även vuxna så är det alltid en bra början att klappa honom på kinden och fråga barnen vad de tror att han tänker på...

Vi har konst av olika slag i vårt bibliotek. De flesta konstnärer med anknytning till Ydre finns representerade. I många år har vår utställningslokal under maj månad rymt högstadiets vårsalong. Här blir man glad och

över-
raskad när man går in! En skicklig bildlärare lyckas få sina elever att skapa och släppa loss sin fantasi. Många olika tekniker har använts som till exempel en ”Dala-saurus” i papier-maché, foton, oljor, keramik, teckningar, en Converse-känga i papper för att nämna några av inköpen från vårsalongen som biblioteket gjort. Tyvärr kan årets vårsalong bli den sista. Läraren Bobo pensionerar sig och det är osäkert om någon fortsätter med salongen.

14 000 värmeljus

Andra flitiga utställare är olika skolklasser och förskolan. Många gånger har man arbetat med något litterärt eller historiskt tema. Ofta har vi bett att få behålla något från utställningen som vi ibland har kunnat använda som hjälp i skyltningen, som till exempel delar av en stenåldersby vid historieböckerna för barn,

”Glimmingehus med svartråttorna” vid böcker av Selma Lagerlöf, ”Gulliver i Lilleputt” uppsatt på väggen vid ungdomsböckerna på S, Astrid Lindgren-arbeten där hennes böcker står på Hcf.

Förskolorna hade för några år sedan en fantastisk utställning med föremål gjorda av 14 000 utbrunna värmeljus man samlat in, och vi fick behålla en av våra sagofigurer, ”Jätten Bule” som med sin höjd på cirka 50 cm lyser upp en hörna.

En del av Ydres historia

Skolmuseet i Asby behövde rensa ut och vi var där och tog hand om en del av sakerna. Nu har vi en vacker

gammal jordglob vid avdelning N, ett anatomiskt hjärta från biologi-undervisningen vid avdelning V, en gammal kulram vid avd T, en skorpion i liten låda vid avdelningen för insekter.

Allt känns som en del av Ydres historia.

Liv i biblioteket

Bakom ryggen på oss vid disken brukar vi växla konstverk efter årstiden. I brist på snö hänger nu en lättjefull "Lathund" i form av ett grafiskt blad gjort av konstnären Lena Möller som bor i Norra Vi, Ydre.

Vid ett av våra många fönster finns en monter som rymmer ett vackert "somaskep" som gjorts av Pontus Gustavsson från Asby. Han har gått båtbyggargymnasiet och vi blev mycket glada när vi kunde dra nytta av hans kunskaper. På hyllan under

skeppet svävar "näckrosor" i glas, formade i ett våffeljärn av konstfackutbildade Andreas Bernheden.

Och så har vi "Lilla H"! som är en stol, designad av Caroline Schlyter. Stolen tillverkas hos Forsnäs Form i Ydre. Vår stol är dock i det lilla formatet, lagom att ha på hylla invid disken där den ofta väcker intresse.

Om konst kan man alltid tycka. Vi tror att ydreborna känner stolthet över att många av dem på olika sätt bidragit till att skapa liv och delaktighet i sitt bibliotek.

ELISABET SAXHOLM

Bibliotekschef Ydre kommunbibliotek

Refererad konst:

Sam Westerlund

"På kant"

Lena Möller

"Lathund"

Pontus Gustafsson

"Somaskep"

Andreas Bernheden

"Näckrosor"

Matilda Andersson

"Dalasaurus"

Elvira Somvall

"Converse-känga"

Caroline Schlyter

"Lilla h"

Foto: Monika Kustensson

Dalasaurus kom till biblioteket via högstaets värsalong. Konstnären heter Matilda Andersson.

Ett år med barnen

Biblioteket är en stor del av Ödeshögs samhälle och det är viktigt att kunna möta samhällets alla invånare, ung som gammal.

Ett första besök hos oss sker ofta i samarbete med BVC. Föräldrar tillsammans med sina barn inbjuds till biblioteket och här får barnen sin ”första pekbok”. Vi för ett samtal om vikten av läsning och vad biblioteket har att erbjuda. Alla barn i Ödeshögs kommun som fyller två år får även komma till biblioteket för att välja ut en så kallad ”tvåårsbok”. Just nu finns det tre olika sorters böcker att välja mellan.

Biblioteket är en viktig del för förskolan. De olika förskolorna kommer hit med jämna mellanrum och lånar böcker. De förskolor som ligger lite längre bort från oss brukar beställa boklådor. I år har vi samarbetat med den största förskolan ”Skeppet” om att bygga ett eget ”bibliotek” på

just den förskolan. Kommunbiblioteket var med och köpte in böckerna till biblioteket medan förskolan stod för möblering. Böckerna på biblioteket är också till hemlån.

Nu vid jul har vi för första gången erbjudit möjligheten att läsa en saga via Ipad på storbildsskärm för barnen. Hittills har det gått väldigt bra och varit uppskattat. Vi har den här gången valt att bara bjuda in förskolorna.

Julshow med Östgotamusiken

Varje år bokar biblioteket olika barnteatrar till Ödeshög. Oftast spelas de i Riddarsalen som ligger bredvid kommunbiblioteket, men det händer även att de kommer ut till en förskola. Våra teaterföreställningar brukar utspelas på vardagsförmiddagar. Det blir därför naturligt att skicka inbjudan till de olika förskolorna så att de

Några av gosedjuren på biblioteket hade blivit avundsjuka på Svantes glasögon och stulit dem. Men då anordnade biblioteket en Deckarklubb så att barnen kunde hitta glasögonen och den skyldige.

kan boka upp sig. Barn som inte går i förskolan eller inte är där just den dagen är också välkomna med sina föräldrar eller annan vuxen. Eftersom det är begränsat med platser och ifall det skulle bli inställt behöver man föränmäla sig.

Nästan alla föreställningar som vi bokar är för barn i förskoleåldern. Varje år så brukar vi dock boka en Julshow från Östgotamusiken för förskoleklasserna till och med åk.3. Den är alltid fullbokad och i år fick vi boka två föreställningar, vilka båda var fullsatta.

Vi bjuder in skolan varje år till biblioteket med nedslag i förskoleklass, årskurs 3 och årskurs 5, till boklek, biblioteksvisning och bokprat. Utöver det får lärarna gärna boka upp fler bokprat, biblioteksvisningar och hjälp till olika projekt.

Deckartips och stulna glasögon

I år hade vi ett samarbete med en av bygdeskolorna på temat sagor. Vi tog med en låda med sagor och berättade om de olika typerna av sagor och vad som brukar vara med i sagans värld. Sedan fick barnen lyssna och läsa sagor själva för att slutligen skriva egna sagor som vi tryckte upp åt dem i ett häfte.

Biblioteket är en viktig del för förskolan. Här får barnen sin första pekbok. Alla tvååringar i kommunen får också välja ut en bok.

På fritiden kommer barnen hit för att läsa, sitta vid speldatorn eller Ipad och för att låna böcker. Vi fokuserar på att ha aktiviteter under loven. Flera av dessa aktiviteter har en återkoppling till böcker även om det vi gör inte innefattar läsning.

På sportlovet hade vi till exempel Deckarklubben där barnen fick lösa mysteriet med de försvunna glasö-

gonen. Några av våra gosedjur hade blivit avundsjuka på Svante och hade snott hans glasögon. Barnen fick lösa en massa gåtor innan de till slut kunde komma fram till vem som hade glasögonen. Till hjälp fanns en bokvagn med en massa deckartips. Nu på höstlovet använde vi oss av en ide som vi hade fått från Boxholm. Barnen kunde boka upp sig till att dekorera monstercupcakes. Det blev

sammanlagt 24 barn vid två tillfällen som var här och dekorerade. Vi hade även här tips på böcker och recept på muffins till de som var intresserade. Till nästa sportlov planerar vi att skapa ett nytt mysterium till deckarklubben.

CHRISTINA CARLSTEDT
Bibliotekarie Ödeshögs bibliotek

DET FRIA ORDET

35km

Litteraturens villkor i Östergötland

Under senare halvan av 2014 granskades litteraturens villkor i Östergötland inför den nya regionala kulturplanen och biblioteksplanen. Det innebar bland annat djupintervjuer med en mängd kulturutövare i länet.

Att få diskutera litteraturens ställning och status har varit inspirerande och spännande för mig som utfrågare, och - som jag fått höra av så många - även för dem som jag har intervjuat.

En fördjupad diskussion om litteraturens villkor kan också bli kommande programinslag på biblioteken, eller hur?

Lättillgänglig litteratur på oväntade ställen, läsande coola förebilder, fler berättelser och högläsning på välkomnande arenor är främjande insatser som föreslås i undersökningen.

En tankeväckande idé om nya samarbeten: Litteraturens aktörer i samarbete med näringslivet, där man uttalar, "Vi lämnar inte lokalen förrän vi har tio förslag till nya samarbeten".

I framtiden marknadsför Region Östergötland med stolthet "sina" författare. Litteraturambassadörer sprider kunskap. Biblioteken är aktiva, litterära och demokratiska arenor för alla åldrar, i ständig utveckling.

ANNIKA EKSTRÖM STOCKMAN
Projektledare - Litteraturens villkor i Östergötland

Foto: Håkan Ahlden

Hanna Adolfsson

- 2014 års Unga berättare

Varje år sedan 2006 bjuds unga skribenter i Östergötland, och sedan 2014 även Tranås, in till novelltävlingen *Unga berättare*. En jury läser och väljer ut tio noveller bland alla inskickade bidrag.

11 oktober 2014 presenterades årets tio vinnare i novelltävlingen Unga berättare på Norrköpings stadsbibliotek. Samtliga vinnare var på plats och bjöds, tillsammans med övrig publik, på ett event i skrivandets tecken. Martin & Jonas från Dödstjärnan höll i en inspirationsworkshop i att leka med poesi. Författaren Maria Fagerberg hade skribentworkshop och serieskaparen Jenny Aronsson bjöd in till serieworkshop. Författarböcker med Arkan Asaad ingick också i programmet.

Under veckorna fram till årsskiftet pågick därefter en läsarröstning på Unga berättares webb om vem som skulle bli årets skribentstipendiat och nu är det klart. Novellen *Kalla mig inte Robin* fick flest röster och 2014 års Unga berättare heter Hanna Adolfsson och kommer från Motala.

Läs och lyssna på noveller, titta på intervjuer med vinnarna och bevak när årets novelltävling drar igång längre fram i vår på www.ungaberattare.se

Arrangörer till och med 2014:
Länsbibliotek Östergötland, Regionförbundet Östsam, Film i öst

ANNIKA HOLMÉN
Utvecklingsledare Regionbibliotek Östergötland

Foto: Hanna Adolfsson

Läsvågen rullar in

Läsvågen är på inrullning i Götatabiblioteken. Efter Kulturrådets glädjande besked att tilldelas Länsbibliotek Östergötland läsfrämjandemedel i början av december 2014, pågår ett intensivt arbete för att kunna komma igång.

Bibliotekscheferna i Östergötland har länge önskat en läskampanj. Efter ett grundligt förarbete har man landat i att man gemensamt vill lyfta fram cirkeln som metod för läsning, skrivande, samtal, berättande och litterär gestaltning. Med läsaren i fokus ska vi ta fram olika koncept kring cirklar, samtal, handledningar och metoder.

Innehållet i berättelsen är viktigast, formen och möjligheterna oändliga. De finns på olika språk, för olika åldrar, för nedladdning och i appar. Redo att bearbetas i samtal och cirklar i såväl fysiska, som digitala rum. Vi kan till och med skapa egna!

Götatabiblioteken ska utvecklas vidare som mötesplats och möjliggörare i samarbete och dialog med såväl den enskilda läsaren, som offentliga förvaltningar, folkbildning och civilsamhället. Det kan handla om att pröva olika former för cirklar med allt från upplåtelse av rum till match-making med studieförbund. Biblioteken har

medier i flera format, men vi behöver ta fram idéer och metoder för att paketera dem för olika målgrupper.

Ingenting är omöjligt! Aktiviteter kommer att pågå på bibliotek, Götawebsen, familjecentraler och i omsorgs- och äldreomsorgsboenden, i köpcentra, på simklubbar, fritidsgårdar eller varför inte på Östgötapendeln?

Nu drar vi igång – mer att läsa kommer det efterhand att finnas på Regionbibliotek Östergötlands webb www.regionbibliotekostergotland.se

ANNIKA HOLMÉN
Utvecklingsledare Regionbibliotek Östergötland

Regional digital agenda - RDA

Arbetet med RDA för Östergötland försätter. I december 2014 hade arbetsgruppen ett uppföljningsmöte med de så kallade signatärerna, Region Östergötland och Länsstyrelsen Östergötland. Arbetsgruppen gick igenom de olika fokusområdena och vad som hänt under det år (2014) som agendan varit i kraft. Vid mötet fick arbetsgruppen i uppdrag av signatärerna att se över vilka områden som under denna tid utvecklats så att "nästa steg" nu kan tas. Arbetet har hittills bedrivits utan särskilt tillsatta resurser men för att nu komma vidare, och för att uppsatta mål ska kunna nås, övervägs en bemanning.

Inom ramen för arbetet med RDA har länsbiblioteken i Kalmar och Östergötland genomfört en förstudie, E-serviceverkstäder, på biblioteken i Kalmar och Mjölby. Förstudien avslutades under augusti 2014 och presenterade 10 rekommendationer: http://www.regionbibliotekostergotland.se/tjanster/kategori/digital-delaktighet/projektets_rekommendationer.

E-serviceverkstäder finns omnämnt i RDA under fokusområde 2.

Under hösten har också arbetsgruppen etablerat ett samarbete med Linköpings universitet som är intresserade av att följa arbetet med hur vi implementerar den regionala digitala agendan i Östergötlands län. En enkät har skickats ut till samtliga kommuner. Svaren kommer att ligga till grund för att se vilka behov kommunerna har i arbetet med digitalisering i vid bemärkelse och om Region Östergötland/Länsstyrelsen på något sätt kan stötta kommunerna. Enkäten kommer att sammanställas under januari/februari 2015

KIRA BERG
Projektledare Digital Delaktighet

Fakta:

Signatär: Delar ambitionen om att Sverige på bästa sätt ska ta tillvara de möjligheter som digitaliseringen ger, och att med utgångspunkt i den digitala agendan för Sverige beskriva på vilket sätt Östergötland kan bidra till genomförandet av agendan.

Signatärer: Region Östergötland och Länsstyrelsen Östergötland

Arbetsgruppen: Består av representanter från Länsstyrelsen Östergötland, Region Östergötland, Regionbibliotek Östergötland och Linköpings kommun.

Agendan består av fem fokusområden: Bredbandsinfrastruktur, Digital delaktighet och kompetens, Digitala tjänster för allmänheten, Digitalt stöd inom offentlig verksamhet, IT för företagande och entreprenörskap. Uppföljning: 1 gång per år.

Läs mer:

http://www.regionostergotland.se/PageFiles/8769/Digital_agenda_for_Ostergotland_2014-2020.pdf

Hur står det till med skolbiblioteken?

I december fick Länsbibliotek Östergötland medel från regionen till en förstudie om situationen på och för skolbiblioteken i länet.

När den nuvarande skollagen trädde i kraft var den en förstärkning av alla elevers rätt till ett skolbibliotek. Forskningen som finns på området stödjer att tillgången på bra skolbibliotek med generösa öppettider och fackutbildad personal, där biblioteken är väl integrerade i skolans pedagogiska verksamhet, är bra för elevernas inlärning och utveckling.

Hur är tillgången till skolbibliotek i Östergötlands kommuner? Hur är inställningen till skolbiblioteksverksamhet

hos politiker och ansvariga tjänstemän? Vilka förutsättningar behövs för att utveckla skolbiblioteken och ge alla elever tillgång till fullvärdiga skolbibliotek?

Det är några av de frågeställningar som förstudien ska undersöka. Den ska bli underlag för ett kommande projekt som har som målsättning att driva en utveckling i kommunerna som leder till en mer jämlik skolbiblioteksverksamhet i Östergötland

HELENA AGNEMAR
Utvecklingsledare Regionbibliotek Östergötland

Samhällsorienteringen växer

Under 2011 startade en försöksverksamhet med samhällsorientering på modersmål. Den blev permanent 2013. Bakgrunden är den nya lag som ålägger kommunerna att erbjuda nyanlända flyktingar samhällsorientering på modersmål i minst 60 timmar. Syftet med att driva verksamheten regionalt är att ge samtliga kommuner i regionen möjlighet att erbjuda en likvärdig samhällsorientering på modersmål genom regionala samhällskommunikatörer.

I Östergötland utökas också de lagstadgade 60 timmarnas samhällsorientering med 10 timmars hands- och internetanvändning och samhällets e-tjänster. Specifikt för länet är även att alla nyanlända ska erbjudas tre timmars biblioteksinformation inom ramen för samhällsorienteringen.

Nationell konferens

Under 2014 har 105 kursgrupper startat med totalt 1 376 deltagare som påbörjat kursen. Det ökade trycket har

inneburit att vi har nyanställt fyra samhällskommunikatörer under hösten.

Året har vigts åt utveckling av såväl personal som verksamhet. En viktig händelse, som var oerhört uppskattad bland samhällskommunikatörerna, var en nationell konferens i Stockholm dit landets alla samhällskommunikatörer bjudits in för en heldag med föreläsningar och workshops.

Under året har ett antal utbildningsdagar genomförts. De fyra viktigaste har skett i samarbete med lärare från Linköpings universitet och Stockholms universitet. Fokus har legat på utomhuspedagogik, pedagogikens grunder med fokus på vuxnas lärande, integrationens didaktik, värdegrund, vardagsliv och migration samt demokrati och välfärdsstat. Här har också landstingets hälsokommunikatörer bjudits in.

LARS EKLUND

Chef för samhällsorientering på modersmål i Östergötland

Hala Albayati, en av samhällskommunikatörerna hjälper Saed Rushdan.

Språkpilller – visste du detta?

Språkpillers idé går ut på att logopederna behandlar barn med försenad språkutveckling, rekommenderar böcker som språklig stimulering och träning i hemmet. Böckerna lånas på biblioteket.

I Språkpillergruppen samarbetar logopederna på språkförskolor, habilitering och logopedmottagningar i Östergötland med barnbibliotekarierna på Götatabiblioteken och utvecklingsledare på Regionbibliotek Östergötland.

Språkpillerslistan 2014 är en ny och uppfräschad förteckning över språkpillerböcker. Bakom listan ligger ett gediget arbete, där logopederna läser, väljer ut och kategoriserar böcker, som man får tips på från barnbibliotekarierna.

14 Språkpillertips är framtagna för att tipsa bland annat föräldrar, förskolor, familjecentraler och särskolor om bra böcker, som tränar vissa färdigheter. Böcker som är bra för barn med försenad språkutveckling är bra för alla barn.

Bejublad inspirationsdag

Språkpillerböcker finns på samtliga huvudbibliotek inom Götatabiblioteken och på flera filial- och närbibliotek.

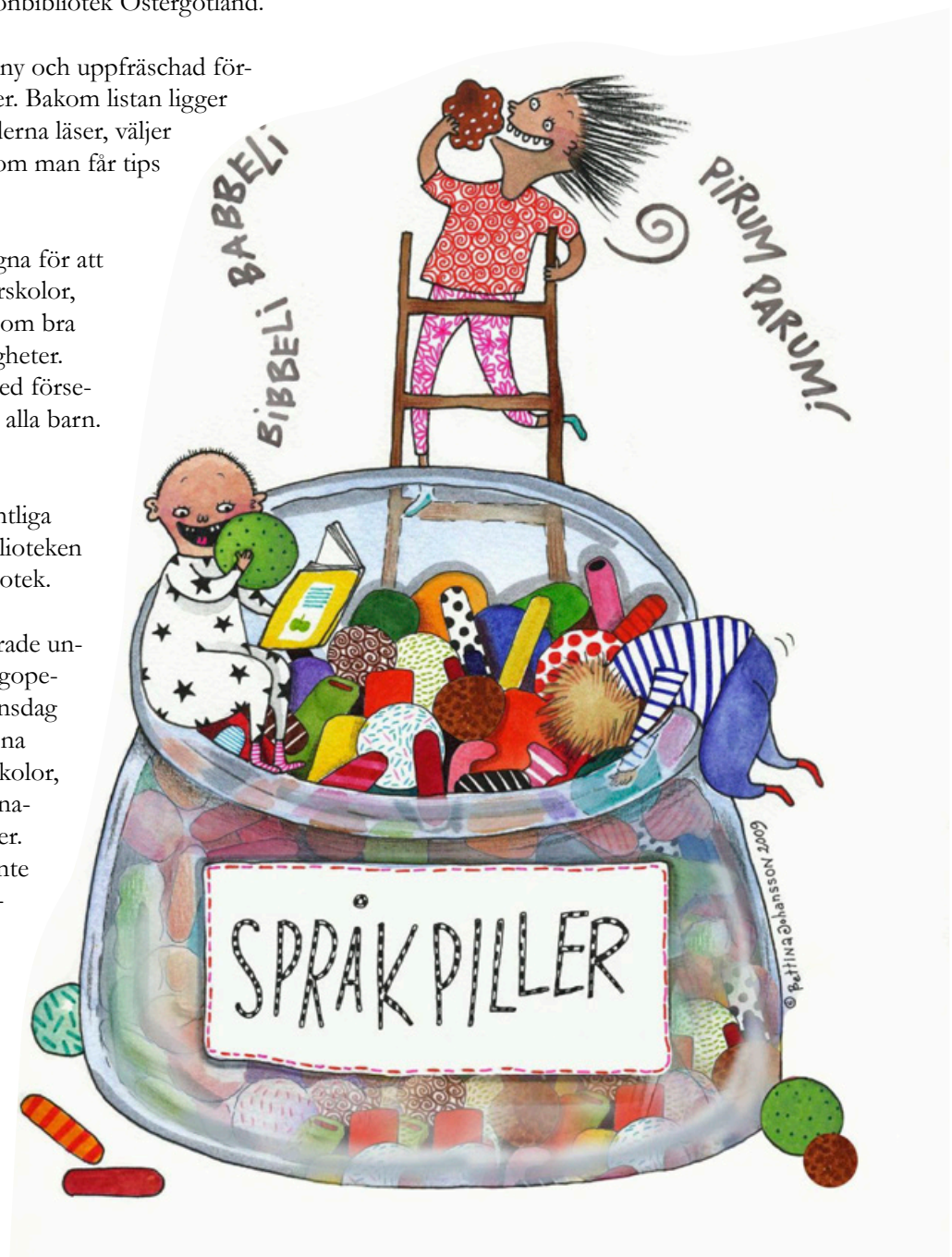
Språkpillergruppen arrangerade under 2014 två Öppet hus för logopederna och en jublad inspirationsdag för personal på förskolor, öppna förskolor, språkförskolor, särskolor, bibliotek, familjecentraler, barnavårdscentraler och talpedagoger. Eftersom alla som ville delta inte fick plats, dubblar vi med yt-

terligare ett tillfälle i mars 2015.

Under 2014 förskrev logopederna i Östergötland 239 språkpilller.

ANNIKA HOLMÉN

Utvecklingsledare Regionbibliotek Östergötland

Götatabiblioteken är ett samarbete mellan Regionbibliotek Östergötland, de tretton Östgötakommunerna och Tranås kommun.

Med ett konto hos Götatabiblioteken får du tillgång till cirka 1,5 miljoner böcker, ljudböcker, talböcker, e-medier, filmer, spel, tidningar och därtill flera databaser.

Med en enda gemensam katalog får alla mer av allt. Bara att reservera och hämta på ditt bibliotek!

Du kan också låna, ladda ner och lyssna direkt på Götawebben.

<http://www.gotatabiblioteken.se>

I Götatabiblioteken 2014 kan du läsa om vad biblioteken i Östergötland hade för sig under året.

